peragere, et divina persolvere, ac si interdictum minime appositum esset, *ib. num.* 25.

Campanarum pulsus an et quomodo prosit defunctis. Vide *verb.* Suffragia, *num.* 23.

Jam a sæculo sexto constat campanas in usu fuisse, et plures habuisse ecclesiam parochialem, *ib. num.* 38 *ad* 40.

Consuetudine introductum est campanas certis horis diei et noctis pulsandas, et pariter in anniversariis sero et mane ante officium, *ib. num.* 41, 42.

Quis hujus ritus fuerit auctor, et de campana bannali, *ibid. num.* 43.

CANCELLARIA (II, 71).

Cancellariæ apostolicæ collegium quoad varia ineatur. Vide *verb.* Cancellaria, *n.* 1 *ad* 3.

Cancellariæ apostolicæ regulæ observandæ pro expeditionibus litterarum reformatæ et præscriptæ sunt a variis summis pontificibus, describuntur, ac earum numerus indicatur, *ib. num.* 4 *ad* 6.

Cancellaria apostolica, an et quomodo possit supplere in litteris apostolicis id quod est omissum in supplicatione, *ib. num.* 33.

In quibusnam cancellaria apostolica possit litteras apostolicas corrigere. Vide *ib. n.* 34.

Cancellariæ episcopalis exercitium non debet vendi, neque locari, sed exerceri per proprios episcopi ministros statuta provisione absque ulla participatione emolumentorum, *ib. n.* 7 *et* 8.

Emolumenta cancellariæ debent sufficere pro solo notario, et sacra congregatio aliquando concessit ordinario uti emolumentis cancellariæ pro solvenda pensione, vel pro suis necessitatibus, *ib. n.* 9 *ad* 11.

In cancellariis episcopalibus servanda est taxa Innocentiana, cujus præcipua quædam innuuntur, *ib. num.* 12 *et* 13.

Cancellarius episcopi nihil accipere potest, nec ratione scripturæ, neque sigilli, neque laboris aut alio titulo quoad quædam quæ assignantur, *ib. n.* 14.

Quoad alia vero quæ sequuntur, poterit aliquid percipere, si nullum sibi salarium vel stipendium constitutum fuerit, tuncque nonnisi ut adnotatur, *ibid. num.* 15.

Cancellarius episcopi pro mercede copiæ processuum, sive actorum, servare debet taxam pluries a sacra congregatione episcoporum approbatam, *ib. n.* 16 *et* 17.

Cancellarius in exigendis emolumentis debet servare taxam Innocentianam in illis in quibus ipsa taxa disponit; in reliquis vero, vel metropolitanam, vel propriam diœcesis; dummodo non sit rigidior, et contra decreta sacræ congregationis *ibid. num.* 18 *et* 19.

Scripturæ, et instrumenta, quæ conficiuntur, et rogantur a cancellario episcopi tanquam cancellario servari debent in episcopi cancellaria, non autem transferri debent ad archivium communitatis; *ibid. num.* 20 *et* 21.

Cancellarius episcopi, etiamsi laicus, gaudet privilegio fori et exemptione ab oneribus personalibus præsertim sordidis, quamvis extra diœcesim delinquat, et dummodo tempore carcerationis actualiter inserviat, *ibid. num.* 22 *ad* 25.

Cancellarius curiæ, et mensæ episcopalis, qui non vivit expensis episcopi, seu non est ejus commensalis, gaudet quidem privilegio fori, et exemptione a personalibus, sed non ab oneribus realibus, et mistis, nisi concurrat legitima consuetudo ad ejus favorem, *ibid. num.* 26.

Cancellarius foraneus archiepiscopi gaudet privilegio fori; et idem decretum fuit de cancellario abbatis, *ib. num.* 27 *et* 28.

Cancellarius foraneus curiæ episcopalis admittendus est ad magistratum sæcularem, ne libertas ecclesiastica præjudicetur, ita tamen, ut quoad pertinentia ad officium magistratus non gaudeat privilegio fori, *ibid. num.* 29.

Cancellarius vicarii foranei gaudet tantum privilegio fori; et cancellarius sancti Officii censuratus ob recognitionem cadaveris factam in loco immuni, ea cassata absolvitur, *ib. num.* 30 *et* 31.

Cancellarius, et alii officiales curiæ laicalis facientes recognitionem corporis cadaveris præcipitati in puteo cortilis contigui habitationi vicarii generalis, non incidunt in excommunicationem, attento quod vicarius dixerit talem recognitionem non spectare ad ipsum, sed ad curiam laicalem, *ib. num.* 32.

Cancellariæ nomen unde veniat, et quo sensu in jure canonico accipiatur, *ibid. num.* 35 *et* 38.

Cancellarius quis dictus, *num.* 36.

Jampridem in ecclesiis cathedralibus ejus fuit munus; apud veteres pro notario accipiebatur; in novo jure pro dignitate ecclesiastica, *num.* 37 *et* 39.

Quando hoc munus ad eam pervenerit eminentiam, in qua hodie in Romana curia conspicitur, *num.* 40 *ad* 43.

Quando cancellarius dici cœperit vicecancellarius, et habuerit fixum titulum cardinalitium, *num.* 44 *et* 45.

Negotia quæ per manus vicecancellarii transeant, *num.* 46.

Vicecancellarii officiales, *num.* 47 *ad* 52.

De regulis cancellariæ, *ibid. num.* 53 *ad* 61.

CANDELA (II, 81).

Candelarum benedictio in die Purificationis beatæ Mariæ Virginis et earum dispensatio inter parochiales functiones connumerantur, ac proinde ad proprios parochos spectant; tamen hæc possunt regulariter fieri in omnibus etiam ecclesiis collegiatis tam regularibus quam sæcularibus. Vide *verb.* Candela, *num.* 1 *et* 2, et *verb.* Benedictiones variæ, *art.* 5, *num.* 1.

Candelas benedictas in die Purificationis beatæ Mariæ virginis ad ædes sæcularium parochi transmittere non debent, sed juxta laudabilem et observatam ab ecclesia universali consuetudinem in ecclesia populus eas recipere tenetur, *ib. num.* 3.

Benedictio et distributio candelarum, cinerum, et palmarum, absente, vel impedito episcopo, pertinet non ad hebdomadarium, sed ad primam dignitatem, *ib. num.* 4.

Episcopus non debet prætermittere dare candelas in die Purificationis beatæ Mariæ virginis, et non debent recipi de manu syndicorum, vel aliorum laicorum, sed episcopi, et annotatur qualiter procedendum circa expensas et quantitatem ceræ, *ibid. num.* 5 *ad* 8.

Candela benedicta debet episcopo ministrari a prima dignitate, et eam ab episcopo accipere debet ante omnes, etiam ante vicarium, ille qui candelam episcopo ministravit, *ib. num.* 9 *et* 10.

Episcopo distribuente candelas, cineres et palmas, præferendus est ille a quo episcopus prædicta recepit, postea dignitates, et canonici sacris vestibus induti, et ante alios vicarius generalis; et ita similiter alio distribuente, *ib. num.* 11 *et* 12.

Candelæ, et palmæ dantur vicario generali ante canonicos, et dignitates, exceptis iis qui cum paramentis assistunt episcopo in sede pontificali exsistenti, ut etiam tunc sunt prius thurificandi, *ib. num.* 13 *ad* 15.

Nec candelæ quatuor accendi, nec duo capellani assistere debent ad missam vicarii generalis, *ib. num.* 16.

Candelas qui distribuit, detecto capite distribuere debet, *ib. num.* 17.

Candelæ in missa sunt accendendæ nec ante finem missæ exstinguendæ, nec nimis parvæ adhibendæ, *ib. n.* 18.

Parochis ad funus intervenientibus, sive associatis, sive non, ab aliis canonicis ejusdem parochiæ, distribui non debet candela major illa, quæ datur superiori regularium associato ab aliis fratribus; et differentia quantitatis candelarum pendet ab arbitrio hæredum, *ib. num.* 19.

Candela itidem non debetur sacerdotibus aliis et canonicis major illa quæ datur regularibus. Vide *verb.* Parochus, *art.* 3, *num.* 7.

Candelæ eædem accensæ in associatione cadaveris, deservire possunt stante consuetudine, etiam circa feretrum in ejus tumulatione, *ib. num.* 20.

Candelarum, cereorum, et intortitiorum ardentium usus an, et quomodo prosit defunctis. Vide *verb.* Suffragia, *num.* 26.

Residua candelarum quæ aliqua confraternitas vel locus pius impendit de suo in sepeliendis pauperibus gratis, nec a parocho, nec a quocunque alio prætendi possunt, nisi subsit fraus aliqua, *ib. num.* 21.

De candelis in associatione cadaverum, de candelis quæ mittuntur ad ecclesiam parochialem in die Commemorationis defunctorum, plura, *ib. num.* 22, 24 *et* 25.

Servanda est consuetudo circa candelas quas prætendit abbas, dum impeditus mittit ad funera crucem ecclesiæ suæ, *ib. num.* 23.

Candelarum usus in baptismi collatione, *ib. num.* 26 *ad* 30.

De usu antiquo candelarum, *ib. num.* 31.

In sacrificio missæ quomodo et quæ adhibendæ, *ib. num.* 32.

Candelæ benedictæ ad quos usus inservire debeant, *ib. num.* 33.

Cereorum usus in funeribus, in dedicatione ecclesiæ, in extrema unctione, in matutinis tenebrarum, *ib. num.* 34 *ad* 37.

De cereo paschali, *ib. num.* 38.

CANDELABRUM (II, 91).

Candelabrum septimum non adhibetur in vesperis, neque in missis defunctorum, licet ab episcopo celebrentur, sed solum in missis solemnibus ab episcopo celebrandis. Vide *verb.* Candelabrum, *num.* 1.

Candelabrum septimum non debet poni super altare, quando solemniter celebrat episcopus suffraganeus, *ib. num.* 2, et *verb.* Coadjutoria, Coadjutor, *num.* 71.

Candelabrum septimum interdicitur inferioribus episcopo usum pontificalium habentibus, *ib. num.* 3.

CANIS (II, 91).

Canes venatici teneri et ali non possunt ab episcopis, presbyteris, diaconis, subdiaconis, ac minoristis, et assignantur pœnæ. Vide *verb.* Canis, *num.* 1 *ad* 3.

Canes in ecclesiam inferri non possunt; et in monasteriis monialium neque masculi neque feminæ retineri *ib. num.* 4 *et* 5.

CANON MISSÆ (II, 93).

Quis fuerit canonis auctor. Vide *verb.* Canon Missæ, II, 93, *num.* 1 *ad* 5 *et* 8.

Varia canonis nomina, *ib. num.* 7.

Quonam sensu accipiatur, *num.* 1.

Apostoli, antequam canonem instituissent, ad Dominicam orationem consecrarunt, *ib. num.* 6.

Judicantur quæ pertinent ad apostolicam traditionem, et quæ ad pontificum institutionem, *ibid. num.* 9.

Mentio pontificis et episcopi, *ib. num.* 10 *et* 11.

An abbates, et ordinarii non episcopi nominari possint, et quid dicendum de abbate Montis Casini, *ib. num.* 12.

De nominum recitatione, *ibid. num.* 13.

An possit sacerdos pro hæreticis, etc., orare, *ibid. num.* 14.

De cæteris orationibus in canone, et de elevationis ritu, *ibid. num.* 15 *et* 16.

CANONES (II, 100).

Canones apostolorum. Vide *verb.* Apostolus, *num.* 16.

Canones pœnitentiales utiliter in multis synodis sunt impressi. Vide *verb.* Canones, *num.* 2.

Canonum statuta ab omnibus sunt custodienda, præsertim ab episcopis, *ibid. num.* 1.

Canon quid sit et de ejus vocabulo, *ibid. num.* 3 *et* 13.

Canones ex temporum locorum et personarum circumstantiis expendendi, ne a vero eorum sensu aberretur, *ibid. num.* 4 *ad* 6.

Quid Patres in illis condendis sibi proposuerint, *ibid. num.* 7.

Nulli sacerdotum licet ignorare canones, *ibid. num.* 8.

Canones potius sunt juris naturalis et divini interpretatio, quam juris positivi constitutio, proinde nulla consuetudo in totum abrogare potest, *ibid. num.* 9 *et* 10.

Canonum relaxatio quibus de causis facta, et qua cautione, *ibid. num.* 11

Quænam attendenda in perscrutandis, et unde necessitas illos vulgandi, *ibid. num.* 12 *et* 14.

De variis methodis in eorum collectionibus; quare collecti, et variæ eorum collectiones apud Græcos et Latinos, *ibid. num.* 15 *ad* 27.

CANONICATUS (II, 115).

QUID SINT CANONIA, SEU CANONICATUS, ET CANONICUS, ET UNDE DICANTUR.

Canonia, vulgo canonicatus, est jus spirituale, quod provenit ex electione seu receptione alicujus in fratrem seu canonicum, et elucidatur quid tale jus inferat, ac præferat, qualiterque canonicum constituat. Vide *verb.* Canonicatus, *art.* 1, *num.* 1 *ad* 5.

Canonici nomen idem est ac regularis, a voce Græca *canon*, quæ regulam significat, et canonicorum prima origo fuit in monastica disciplina, eorumque profectus per sanctum Augustinum, ac ad ejus exemplum, per plurimos episcopos declaratur, nec non unde primum canonicorum et præbendarum origo nomen, et usus, *ibid. num.* 6 *ad* 10, et *num.* 29 *et* 35.

Canonici unde dicti, et de varia canonicorum tum sæcularium, tum regularium origine. Vide *ibid. num.* 11 *et seqq. ad num.* 28.

Canonicorum cathedralium dignitas. Vide *verb.* Beneficium, *art.* 1, *num.* 26.

Canonia in quo differat a præbenda, *ibid. num.* 30 *ad* 34.

De ratione canonicorum institutionis, *ibid. num.* 36 *et* 37.

De eorum collegiis, et de capituli nominis origine, *ibid. num.* 38 *ad* 42.

Unde sæculares dicti, *ibid. num.* 43 *et* 44.

CANONICATUS QUOAD COLLATIONEM ET POSSESSIONEM.

De jure collatio canonicatuum in ecclesiis cathedralibus simultanee spectare præsumitur ad episcopum, et capitulum, consuetudo tamen in contrarium attendi debet, tum quoad episcopum, tum quoad capitulum. Vide *verb.* Canonicus, *art.* 2, *num.* 1 *et* 2.

Consuetudo, canonicatus et dignitates conferendi a capitulo irrequisito episcopo probatur ex collationibus factis tantum ab eodem capitulo, et præscribitur spatio quadraginta annorum, *ibid. num.* 3 *et* 4.

Nedum in ecclesiis cathedralibus, sed etiam in collegiatis sæcularibus collatio seu provisio canonicatuum spectat simultanee ad episcopum, et capitulum, nisi consuetudine aut pacto ad solum episcopum devoluta sit, et tunc excludit reservationem in vim alternativæ, *ibid. num.* 5 *ad* 8.

Quando canonicatus sunt simultaneæ collationis, indultum concessum ordinario suffragatur etiam capitulo, imo tunc si ordinarius reperiatur exemptus a regula sanctæ cancellariæ, exemptio prodest etiam capitulo. *ibid. num.* 9 *et* 10.

In collationibus simultaneis episcopi et capituli tantum potestatem habet episcopus solus per se, quantam totum capitulum, et contra, ac disseritur quid stante discordia inducatur, *ibid. num.* 11, 12 *et* 13.

Sede episcopali vacante, vel episcopo a beneficiorum collatione suspenso, stante simultanea, collatio spectat ad capitulum jure proprio, sicut e contra, effecto inhabili capitulo, *ibid. num.* 14.

Possessio canonicatus, sive dignitatis, quæ sit de capitulo, capitulariter capi debet, aliter est nulla, nec est manutenibilis, quamvis fuisset capta de mandato exsecutoris litterarum apostolicarum, *ib. num.* 15, 16 *et* 17.

Ut possessio dicatur capitulariter capta, debet convocari capitulum ad sonum campanæ sub nullitatis rigore, nec de soni attestatione statur notario sine testibus, *ibid. num.* 18 *et* 19.

Possessio, ut dicatur capta, debet canonicus sedere in sede propria canonicatus, de quo agitur, et non in alia, et capta hora missarum cum assignatione stalli in choro, et loci in capitulo, est sufficiens, *ibid. num.* 20 *et* 21.

Habetur possessio pro capitulariter capta, si capitulum sine justa causa eam tradere recusavit, et eam allegans, eam probare debet, *ibid. num.* 22 *et* 23.

Habetur etiam pro capitulariter capta, si prima dignitas demandavit convocari capitulum, et vocati noluerint intervenire, nisi duo vel tres canonici, vel etiam unicus aliis injuste reluctantibus, *ibid. num.* 24 *et* 25.

Aliquo impedimento exsistente, propter quod possessio capitulariter capi non possit, sufficit si aliter capiatur, et quod sit legitime capta, justificatur ex actibus canonicalibus per canonicum gestis cum præsentia, et patientia capituli, nunquam tamen in præjudicium tertii, *ibid. num.* 26 *ad* 29.

An canonicus qui facto alterius injuste impeditus fuit, quominus possessionem canonicatus apprehenderet, pro possessore a principio habendus sit tum contra ipsum impedientem, tum contra tertium, cui jus interim fuit quæsitum, *ibid. num.* 46 *et seqq.*

Canonicatum injuste possidens, superveniente sibi novo titulo valido, potest continuare possessionem ipsam de facto, mutato solum primo jure et titulo possessionis, quæ mutatio ipso jure statim facta, intelligitur data notitia secundi tituli, etiam absque alia declaratione, *ibid. num.* 30.

Imo si canonicus falsus diu stetit in possessione, et deinde a papa obtinuit provisionem, non est necessaria nova apprehensio, et installatio, *ibid. num.* 31.

Pro admissione ad possessionem canonicatuum, aut præbendarum, et distributionum quotidianarum, sunt prohibitæ certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, etc., *ibid. n.* 32, 33 *et* 34.

Idcirco consuetudo donandi aliquid in ingressu, et admissione alicujus ad canonicatum est sublata per concilium, prout et illa secundum quam provisi solvunt cæteris prandium, et talis consuetudo est abolenda, et assignatur etiam alia consuetudo per idem concilium abrogata, *ibid. num.* 35 *et* 36.

Nequidem episcopus cum consensu capituli statuere potest ut aliquid minimum solvatur in ingressu canonicorum, nec ei licet quidquam sibi accipere pro collatione canonicatus, non obstante etiam immemorabili, *ibid. num.* 37 *et* 38.

Non improbantur autem statuta et consuetudines de serviendo per annum, vel aliquod tempus, et nihil percipiendi interim de massa grossa; vel de inserviendo ante illius participationem per plures annos, missasque celebrandi gratis, *ibid. num.* 39 *et* 40.

Valet etiam et servanda est consuetudo ecclesiæ Astensis, quod fructus spectent ad capitulum, donec beneficiatus sit sacerdos, ut etiam constitutio facta per episcopum et capitulum post Tridentinum ad solvendam certam quantitatem ratione novæ possessionis canonicatuum pro fabrica ecclesiæ, *ib. num.* 41 *et* 42.

Consuetudo, ut duobus primis annis, quibus quis fuerit canonicus, fructus sint hæredum antecessoris, non comprehenditur in prohibitione, reprobatur tamen etiam immemorabilis non admittendi ignobilem et parum scientificum in canonicum cathedralis, *ibid. num.* 43 *et* 44.

Occasione quæstionis, an capitulum pro possessione canonicatus aliquid exigere possit, varia ad canonici juris historiam pertinentia referuntur, *ib. num.* 49 *et seqq.*

Interpretatur concilium Tridentinum, *sess.* 24, *cap.* 15, *De reform. ibid. num.* 54 *et seqq.*

An et quando condi valeat statutum de aliquo exigendo a canonico pro canonicatus possessione, *ibid. num.* 59 *et seqq.*

Episcopi et capituli concurrentiæ in canonicorum electione, *ibid. num.* 64 *ad* 73.

Potestas episcopi in erectione canonicatuum de jurepatronatus, *ibid. num.* 74.

Formula erectionis et collationis hujusmodi canonicatus, *ibid num.* 75. Vide *verb.* Formulæ.

CANONICATUS QUOAD ÆTATEM REQUISITAM IN CANONICIS, ET DIGNITATIBUS, ET QUOAD TEMPUS INTRA QUOD TENENTUR SUSCIPERE ORDINES ANNEXOS SUIS CANONICATIBUS ET DIGNITATIBUS.

Variam Ecclesiæ disciplinam circa ætatem canonicorum ecclesiarum cathedralium. Vide in *verb.* Canonicatus, *art.* 3 *num.* 34.

Ætas requisita et sufficiens ad obtinendum canonicatum in ecclesia collegiata est ætas quatuordecim annorum, si ex sua fundatione, vel statuto, aut consuetudine nullum requirat sacrum ordinem, idque etiam in collegiata, in qua spectat cura animarum canonicis, non uti singulis, sed uti unitis; si autem e contra requiritur ætas viginti quinque annorum saltem incœptorum, quæ nec est necessaria, quando canonicatui vel dignitati cura animarum non subest principaliter, sed solum accessorie est ipsi unita, *ibid. num.* 1 *ad* 6. Vid. *verb.* Ætas, ad quod remittitur circa ætatem requisitam ad dignitates sine cura in collegiatis, *sub num.* 24 *et* 25 *et num.* 36.

Ætas requisita et sufficiens ad canonicatus cathedralis, ubi est facta distributio sacrorum ordinum, est illa quam exigit ordo canonicatus; at ubi non est facta talis distributio, requiritur ætas annorum viginti duorum incœptorum, *ibid. num.* 7 *et* 8 *num.* 35.

Quandonam dicatur consuetudo vel statutum adnexuisse nec ne ordinem sacrum canonicatibus, *ibid. num.* 37.

Interdum onus susceptionis sacri ordinis afficit canonicos, non item est adnexum canonicatibus, et de hujus propositionis effectibus. Vide *ibid. num.* 38.

Ætas requisita ad dignitates, vel personatus, quibus nulla subest cura animarum, in cathedralibus est viginti duorum annorum, ubi vero subest, requiritur ætas viginti quinque annorum saltem incœptorum, et hæc etiam requiritur ad dignitatem ecclesiæ cathedralis, cui fit distributio missæ cantatæ per turnum infra hebdomadam, *ibid. num.* 9 *ad* 11.

Canonici supranumerarii possunt recipi in anno quarto decimo, sed adveniente tempore præbendæ, debent esse in ætate integra, *ibid. num.* 12.

Canonici, qui in cathedralibus et collegiatis ecclesiis obtinent canonicatus, dignitates, vel personatus, quibus aliqui ordines sunt adnexi, tenentur eumdem ordinem requisitum intra annum suscipere, et ideo debent in ea ætate constituti esse, ut infra annum possint ad ordinem requisitum promoveri, *ibid. num.* 13 *ad* 15.

Annus statutus ad se promoveri faciendum ad sacros ordines computari debet non a tempore collationis factæ, sed a die habitæ pacificæ possessionis; dummodo per provisum non steterit, *ibid. num.* 16.

Canonici, qui ad sacros ordines suis canonicatibus, dignitatibus, vel personatibus adnexos se intra annum, justo impedimento cessante, promoveri non faciunt, extunc donec promoti fuerint, privantur voce in capitulo, et dimidia parte distributionum, *ibid. num.* 17.

Imo canonici ad requisitos ordines infra annum non promoti possunt aliis pœnis, etiam privationis, puniri: et prædicta privationis dimidiæ partis distributionum pœna locum habet, quamvis intersint divinis et officium recitent, nec ad id suffragatur contraria consuetudo, *ibid. num.* 18, 19 *et* 20.

Pœna privationis dimidiæ partis distributionum respectu præfatorum locum habet, quamvis reliqua dimidia pars, quæ superest, non sufficiat ad sustentationem canonici, ea tamen pœna non intelligitur de extraordinariis distributionibus, quæ scilicet dantur pro funeralibus, seu anniversariis, nisi hæc sint unitæ cum horis, *ibid. num.* 21 *ad* 23

Nullam tamen pœnam incurrunt canonici, si ad ordines requisitos non promoveantur intra annum propter justum impedimentum; ut nec etiam incurrit dispensatus a papa, ut in ætate v. g. sexdecim annorum, vel in alia sufficienti, canonicatum in cathedrali obtinere possit, *ibid. num.* 24 *et* 25.

Canonicus dispensatus super ætate ad obtinendum canonicatum, si promoveri non curavit ad ordines, postquam ad legitimam ætatem pervenit juxta formam in dispensatione præscriptam, distributiones non acquirit, quamvis choro inserviat, at non prius cogendus est ad sacros ordines promoveri, quam ad 22 annos pervenerit, *ibid. num.* 26 *et* 27.

Canonicus in sacris non constitutus vocem in capitulo aliquo pacto acquirere seu præscribere non potest, et non subdiaconus nec vocem consultivam in electionibus et synodo habet, *ibid. num.* 28 *et* 29.

Præsidens vero in capitulo, etiamsi non sit in sacris, in eo proponere, ac resolutiones accipere potest, atque prælato ecclesiæ collegiatæ, etiamsi sacris ordinibus careat, præsidentia ac vox in capitulo competit, *ibid. num.* 30 *et* 31.

Canonicus in ecclesia collegiata habens canonicatum, cui neque jure communi, neque ex consuetudine, institutione, aut statuto, annexus est aliquis ordo, præsertim sacer, obtinere potest, et percipere distributiones, licet nunquam hujusmodi sacrum ordinem suscipiat, vocem tamen in capitulo habere non potest, *ibid. num.* 32 *et* 33.

CANONICI ET DIGNITATES QUOAD FIDEI PROFESSIONEM, ET PŒNAS EAM OMITTENTIUM.

Canonici et dignitates ecclesiæ cathedralis tenentur a die adeptæ possessionis ad minus intra duos menses fidei professionem facere non solum coram episcopo, vel ejus vicario generali, sed etiam coram capitulo; et hoc magis ac magis declaratur. Vide *verb.* Canonicus, *art.* 4, *num.* 1 *ad* 3.

Sede episcopali vacante non sufficit fidei professionem facere coram solo capitulo, sed debet etiam fieri coram vicario capitulari, et ea fieri debet personaliter, et non sufficit per procuratorem, *ibid. num.* 4 *et* 5.

De sententia sacræ congregationis concilii super professione fidei emittenda a canonicis vel beneficiatis per procuratorem, *ibid. num.* 35.

Dato quod provisus canonicus præsens in curia non possit statim ad residendum accedere, solet tunc sacra congregatio concilii illum admittere ad professionem fidei coram et in manibus datarii, vel cardinalis præfecti sacræ congregationis, et etiam coram Urbis vicario, non obstante quod in litteris provisionis adsit decretum emittendi in manibus episcopi, *ibid. num.* 6.

Fidei professionem tenentur denuo facere etiam illi canonici, qui jam antea eam emiserant in adeptione alterius similis beneficii, et qui denuo adipiscuntur in cathedralibus ecclesiis canonicatum, vel dignitatem, quam antea habuerant, et dimiserant, *ibid. num.* 7 *et* 8.

Hæc fidei professio fieri debet saltem intra duos menses a die adeptæ possessionis, dignitatis, vel canonicatus in ecclesia cathedrali; talis tamen terminus non currit proviso qui non accepit possessionem, quamvis per eum stet quominus eam accipiat: imo ad effectum ut incipiant currere prædicti duo menses, non sufficit fuisse adeptam possessionem, sed requiritur possessio pacifica, *ibid. num.* 10 *et* 11.

Si intra prædictos duos menses a die adeptæ realiter pacificæ possessionis talis canonicus non emiserit dictam fidei professionem, non per hoc solutus est ab obligatione illam imposterum emittendi, *ibid. num.* 12.

Canonici et dignitates ecclesiæ cathedralis tenentur ultro sese offerre ad faciendam fidei professionem, adeo ut non requiratur ad hoc prævia monitio, et eam omittentes peccant mortaliter, nisi per ignorantiam, inadvertentiam, aut oblivionem ipsam facere omittant, *ibid. num.* 13 *ad* 15.

Canonici et dignitates cathedralis non facientes fidei professionem uti supra, ultra peccatum mortale, incurrunt etiam fructuum amissionem, in hac tamen non includuntur distributiones quotidianæ, nisi omnes redditus canonicatus in iis consistant, *ibid. num.* 16 *ad* 18.

Prædicta pœna amissionis fructuum intelligenda est solum de fructibus decurrendis post lapsum duorum mensium, et professio fidei ex post facta non proficit ad recuperandos fructus amissos post dictos duos menses, sed solum ad acquirendos futuros, *ibid. num.* 19 *et* 20.

Fructus canonicatus et dignitatis ob omissionem professionis fidei non acquisiti debent applicari in usus pauperum, vel in fabricam ecclesiæ beneficii, si indigeat, quoties tamen omittentes habeant fructus distinctos, et separatos a mensa capitulari, *ibid. num.* 21 *et* 22.

Episcopus non potest condonare hujusmodi fructus amissos ob non factam fidei professionem, sed solum sancta sedes, vel sacra congregatio, *ibid. num.* 23 *et* 24.

Licet canonicis cathedralis omittentibus fidei professionem possessio canonicatus nihil suffragetur quoad fructuum perceptionem, suffragatur tamen quoad titulum et proprietatem talis canonicatus, et quoad vocem habendam in capitulo, et jus præcedentiæ, et cætera alia jura a die adeptæ possessionis, et inde juvantur regula de triennali ad

effectum, ne possint molestari super titulo, *ibid. num.* 25, 26 *et* 27.

Quoad fructus tamen retinendos non suffragatur, nec eis prodest etiam longissima possessio, quandiu professionem fidei non emiserint, unde in conscientia ante sententiam judicis restitui debent fructus amissi ob non factam fidei professionem, *ibid. num.* 28 *et* 29.

Lex emittendi per canonicos professionem fidei non solvitur per consuetudinem etiam constantem, sed solum per expressam exemptionem, *ibid. num.* 36.

Coadjutores dignitatum et canonicorum cathedralium de rigore juris communis, seu concilii Tridentini, non tenentur emittere professionem fidei, ut nec etiam portionarii, vicarii temporales, et alii provisi de capellaniis in ecclesia cathedrali, nec canonici et dignitates ecclesiarum collegiatarum, et possidentes beneficia inferiora non curata; hi tamen omnes, et cæteri beneficiati tenentur ipsam emittere vigore diœcesanarum legum, *ibid. num.* 30 *ad* 33.

CANONICI QUOAD RESIDENTIAM, CHORUM ET MISSAM.

Canonici, sive cathedralium, sive collegiatarum, tenentur saltem per novem menses residere in ecclesiis sui canonicatus, ita ut non liceat ipsis ultra tres menses ab eisdem quolibet anno abesse. Vide *verb.* Canonicus, *art.* 5, *num.* 1.

Varia circa tres menses quibus canonici quolibet anno abesse possunt adnotantur, *ibid. num.* 2 *ad* 6.

Residentia canonicorum in ecclesiis cathedralibus et collegiatis non amplius regulatur a statutis, et consuetudinibus, sed a concilio Tridentino, *sess.* 24, *cap.* 2 *De reform.* Vide *ibid. num.* 129.

Fundationum privilegiis, quibus ultra tres menses canonicis abesse licet, non est derogatum a Tridentino, per quod nec sublata sunt statuta a summo pontifice in idem confirmata, *ibid. num.* 7 *ad* 9.

Ut canonici abesse possint tribus mensibus a concilio permissis, nec episcopi, nec capituli licentia, nec causa requiritur, et possunt canonici tunc abesse etiam ex causa recreationis, non tamen pro eo tempore lucrantur distributiones quotidianas, sed solum fructus grossos, seu præbendam, *ibid. num.* 10 *et* 11.

Potest episcopus ob legitimam causam dare canonicis suis facultatem, ut possint abesse per quatuor menses, *ibid. num.* 12.

Si per specialem aliquarum ecclesiarum constitutionem aut consuetudinem longius servitii tempus requiratur, non est licitum canonicis per tres menses abesse, secus autem, si totius anni servitium requiratur, *ibid. num.* 13 *et* 14.

In Collegiatis non insignibus canonici excusantur a residentia, dummodo sint ecclesiæ illæ rurales prorsus destitutæ, et in quibus supra hominum memoriam solitum non fuit residere, aut quæ adeo tenuis sint redditus, ut canonici aliunde vivere debeant, *ibid. num.* 130.

Canonici non residentes per novem menses, seu per majus tempus sibi a sua ecclesia constitutum, incidunt in pœnas concilii Tridentini, et assignantur cum debitis advertentiis, *ibid. num.* 15 *ad* 19.

Pœnarum gradus contra canonicos non residentes a concilio præscripti sunt necessario servandi, antequam deveniatur ad privationem, alias ipsa privatio seu sententia privationis erit nulla, *ibid. num.* 20 *ad* 24.

An canonici, qui spatio decem et plus annorum non resederunt, puniri debeant privatione canonicatuum, non servato ordine præscripto a concilio Tridentino, de quo supra, *ibid. num.* 131.

Dantur ad id decreta sacræ congregationis Concilii. Vide, *ibid. num.* 25.

Ut possit procedi ad privationem canonicatus contra canonicum non residentem, exspectandum est triennium completum, interim tamen potest episcopus præviis citationibus per censuras contra absentem procedere, *ibia. num.* 26 *et* 27.

Pœnæ canonicorum non residentium possunt infligi etiam contra canonicos coadjutores cum futura successione, et illas non potest episcopus remittere in totum, bene tamen ante sententiam minuere, vel augere, *ibid. num.* 28 *et* 29.

Canonici, si novem mensibus anni absque legitima causa a residentia notabiliter absint, ultra supradictas pœnas incurrunt etiam secundum multos culpam mortalem, et juxta quosdam etiamsi velint quotidianas distributiones amittere, in quo tamen casu varii alii eos eum quibusdam restrictionibus a mortali excusant, *ibid. num.* 30, 31 *et* 32.

Dantur tamen aliquæ legitimæ causæ omnino excusantes a continua residentia, et istæ generatim loquendo sunt quatuor, quæ enumerantur, ac satis reserantur, *ibid. num.* 33 *ad* 37.

Speciatim etiam conceditur, ut duo canonici in servitio episcopi occupati pro residentibus habeantur, et ii possunt assumi, sive ex cathedrali, sive ex collegiata, *ibid. num.* 38 *et* 39.

Canonici ex justa causa absentes non tenentur relinquere substitutum, ac per hunc interim deservire, non obstante immemorabili consuetudine, *ibid. num.* 40.

Canonici tenentur recitare officium in choro, nec ipsis potest episcopus concedere, ut officient in sacristia, bene vero quandoque v. g. ob frigus, et etiam ad tres menses frigidiores tolerandum diebus tamen ferialibus, *ibid. num.* 41 *ad* 43.

In choro non est a canonicis inchoandum officium statim signo dato, sed elapsa tertia parte horæ, et tunc non exspectandus vicarius, *ibid. num.* 44 *et* 45.

Canonici sub onere et obligatione restitutionis fructuum tenentur per seipsos psallere seu canere in choro cum aliis, et ex decentia debent alta voce cantare, et episcopus potest illos ad hoc hortari, sed non cogere, *ibid. num.* 46 *et* 47.

Canonici dum ecclesia harmoniaca modulatione utitur, satisfaciunt, attente assistendo. Non possunt contra solitum cogi ad matutinum ante ortum solis, tamen licet duo, vel tres tantum sint, ad officium in choro tenentur, *ibid. num.* 48 *ad* 50.

Canonici qualiter teneantur in choro quoad officium defunctorum, graduales, etc., *ibid. num.* 51 *ad* 56. Vide tamen etiam *verb.* Officium, *art.* 1, *num.* 46, *et art.* 3, *num.* 107.

Canonicos potest cogere episcopus ad præstandum juramentum de fideliter punctando in choro, nec possunt iidem a choro exire, nisi petita venia archidiacono seu præsidenti per salutationem, et ibidem confabulantes sunt punctandi tanquam absentes, nec debent habere stratum, vel tapetum, et divinis interessentes sine habitu canonicali, et superpelliceo debent punctari, et non permittendum, ut laici, dum divina celebrantur, stent vel sedeant in choro, *ibid. num.* 57 *ad* 62.

Canonicum vel capellanum qualiter possit ordinarius excusare a choro, et junior supplere vices hebdomadarii, *ib. n.* 63, 64.

De servitio a canonicis choro præstando, de quo agit auctor, consulendus est sanctæ memoriæ Benedictus XIV, in suis institutionibus ecclesiasticis, *ib. n.* 132.

Canonici tenentur quotidie ad canendam missam conventualem sub mortali, etiam diebus quibus cantant aliquam missam votivam, vel pro defunctis, *ib. n.* 65 *ad* 69.

Præterea missa conventualis in Quadragesima,

Adventu, Quatuor Temporibus, et similibus, etiamsi occurrat festum duplex, non est omittenda, sed utraque missa nempe de sancto et de feria, est celebranda; *ib. n.* 70 *ad* 72.

In cathedralibus et collegiatis non potest omitti altera ex duabus missis cantandis ob celebrationem capituli canonicorum, *ib. n.* 73.

Missa defunctorum cantari debet a canonicis juxta legem fundationis etiam in illis diebus in quibus ex præscripto Missalis cantatur alia missa pro defunctis, nec ob id missa conventualis omittenda, *ib. n.* 74 *et* 75.

Canonici pro missa conventuali, quam quotidie celebrare, et sacrificium pro benefactoribus, et fundatoribus applicare tenentur, nullatenus possunt aliam eleemosynam recipere, non obstante consuetudine, nec tenuitate redditnum, pro ea tamen debetur canonicis distributio ex missa communi, *ib. n.* 76 *et* 77.

Canonicus qui missam solemnem celebrat die Dominico, tenetur officium vesperarum facere eodem die post prandium, non obstante contraria consuetudine; et qui celebrat eam, in qua chorus tenetur cantare Symbolum, non potest illam prosequi eo tempore quo a choro cantatur Symbolum prædictum, nec in conventuali facienda thurificatio, si sit absque cantu et ministris, *ib. n.* 78 *ad* 80.

Canonicus missam celebrans in ecclesia, vel ex devotione, vel ex obligatione, tempore quo cantatur una hora in choro qualiter habetur absens, et qualiter sedendum a celebrantibus coram episcopo.

Per seipsos divina obire, et missas majores canere debent canonici, et quid si sint legitimo detenti impedimento, *ib. n.* 81 *ad* 84.

Missas pontificales celebrare, absente episcopo, pertinet ad primam dignitatem vel ad secundam vel ad antiquiorem canonicum, non autem ad canonicum hebdomadarium, nisi aliter sit consuetudo, *ib. n.* 85 *et* 86.

Canonico solemniter celebranti, pro diacono et subdiacono inservire debent pariter canonici, *ib. n.* 87.

Dignitas prima, si velit functiones episcopales facere, debet etiam missam cantare, alias pertinent ad subsequentes cum eadem conditione, et idem similiter servandum, si absente episcopo velit deferre sanctissimum sacramentum, *ib. n.* 88 *ad* 90.

Canonici non supplent vices protonotariorum, et aliorum inferiorum, sed bene vices dignitatum; etiamsi haberent onus cantandi epistolam, vel evangelium; ac quædam alia adducuntur decisa circa cantum epistolæ et evangelii; atque respectu ministrationis, *ib. n.* 91 *ad* 100.

Canonici et dignitates an possint missas privatas celebrare tempore quo episcopus solemniter celebrat, vel concionatur, *ib. n.* 101.

Pœnæ quas episcopus infligere potest canonicis non residentibus, *ibid. num.* 102.

Sæpe permittitur canonicis alternatim choro intervenire, non tamen in diebus festivis, *ibid. num.* 103 *ad* 105.

Semper ad psalmodiam tenentur, non tamen ad recitandum officium beatæ Mariæ virginis et defunctorum extra chorum, *ibid. num.* 106, 107, *et* 133.

Non satisfaciunt muneri suo recitando completorium, dum vesperæ cantantur a musicis, *num.* 108.

Tenentur Gregorianum cantum addiscere, *num.* 111.

Possunt satisfacere per alium capitularem; non tamen qui consistunt extra civitatem, et coadjutores canonicorum, *ibid. num.* 112, 113.

Possunt, loco chori, recitare officium in capella, *ibid. num.* 114.

De pœna eorum qui Horis canonicis miscent risus, etc. *num.* 115, 116.

Sacra congregatio concilii improbat consuetudinem non mulctandi canonicos, *ib. num.* 117.

Canonici tenentur ad missam conventualem, *ib. num.* 118.

Non tenentur ad residentiam in collegiatis non insignibus, *ibid. num.* 119.

Absentia a choro per tres menses illis conceditur a concilio Tridentino, *ibid. num.* 120 *ad* 124.

Quando puniendi propter absentiam, *ibid. num.* 125 *ad* 128.

De servitio chori et aliis, *ibid. num.* 132.

CANONICI QUOAD ASSOCIATIONEM, ET ASSISTENTIAM DEBITAM EPISCOPO.

Canonici qualiter, et quando accedere debeant ad domum episcopi pro illius associatione ad ecclesiam, ac ubi ad talem effectum sit conveniendum, quoties longe distet. Vide *verb.* Canonicus, *art.* 6, *n.* 1 *ad* 8.

Ut canonici in debita associatione episcopi deesse non possint, et officia divina non turbentur, debet episcopus certam horam sui adventus tempore congruo statuere, et significare, quo stabilito, si dato ultimo campanæ signo non veniat, potest inchoari officium, eo non exspectato, *ib. n.* 9 *ad* 10.

Si episcopus post inchoatum officium ad ecclesiam descendat, tunc satis erit quatuor, vel quinque canonicos obviam ire, sed saltem duo tenentur, et idem si venit tempore quo post decantatum evangelium concio inchoatur, *ib. n.* 11 *ad* 13.

Item quoties finita concione velit episcopus domum redire, canonici omnes non debent deserere missam, sed tantum tres, vel quatuor eum usque ad portam comitentur, et statim redeant; omnes tamen debent saltem usque ad portam, si post missam discedat, et si persolutis officiis, usque extra, vel ad primum atrium domus, si contigua, nec excipiuntur dignitates, *ib. n.* 14 *ad* 17.

Canonici et dignitates non tenentur associare et reassociare episcopum toties quoties accedit ad ecclesiam, et ab illa recedit, sed solum in solemnioribus diebus, quibus cum cappa ad celebrandum, aut ad assistendum divinis officiis, vel ad pontificalia exercenda accedit, aliter non nisi ex arbitrio, et urbanitate, aut ex consuetudine, si exstet, prout adducitur, *ib. n.* 18 *ad* 21.

Canonici omnes non tenentur associare episcopum ab eo altari, in quo missam plenam celebravit, ad sedem episcopalem, si voluerit missæ conventuali assistere; nec ad cameram capitularem, nisi ex urbanitate; et associantes per civitatem eorum episcopum cardinalem, non collegialiter, nec cum habitu canonicali, debent illum anteire, non autem sequi, *ib. n.* 22 *ad* 24.

Assignatur qualiter teneantur canonici respectu suffraganei venientis ad ecclesiam ad celebrandum nomine episcopi proprii, ejusque de licentia cappam deferentis, *ib. n.* 25 *et* 26.

Assistentia a canonicis et dignitatibus debita episcopo facienda est secundum Cæremoniale Romanum; excepta tamen laudabili et immemorabili in contrarium consuetudine, *ib. num.* 27 *ad* 30.

Canonici et dignitates, et portionarii tenentur assistere episcopo solemniter celebranti, aut alia pontificalia exercenti, et in primis prima dignitas cum pluviali, et duæ aliæ dignitates, vel canonici præter diaconum et subdiaconum, *ib. num.* 31 *ad* 34.

Talis prima dignitas licet unica, seu dignior, in casu quo recuset episcopo assistere, cogendus est pœnis, et censuris ecclesiasticis, et assistentia præstanda est in habitu chorali tantum, *ib. n.* 35 *ad* 37.

Consuetudo, ut dignitates et canonici mitram, gremiale et thuribulum, ac simile, ministrent episcopo, servanda est; et sive celebret sive divi-